

SỰ HÌNH THÀNH, PHÁT TRIỂN, CƠ CẤU TỔ CHỨC CỦA BAN ĐIỀU PHỐI GIÁO HỘI PHẬT GIÁO VIỆT NAM TẠI LÀO VÀ NHỮNG VẤN ĐỀ ĐẶT RA

Tóm tắt: Để đáp ứng nhu cầu phát triển của cộng đồng Phật giáo Việt Nam tại Lào, năm 2018, Trung ương Giáo hội Liên minh Phật giáo Lào đã ra quyết định 483/GHPG về việc thành lập Ban Chuyên trách điều phối Phật giáo Lào - Việt Nam, bổ nhiệm Thượng tọa Thích Minh Quang, Trụ trì chùa Phật Tích làm Trưởng ban. Căn cứ Quyết định số 483/GHPG, Hội đồng Trị sự Trung ương Giáo hội Phật giáo Việt Nam cũng ra Quyết định thành lập Ban Điều phối Phật giáo Việt Nam - Lào tại Lào. Đây là dấu mốc quan trọng trong quá trình hình thành, phát triển Phật giáo Việt Nam tại Lào. Bài viết sẽ tập trung trình bày quá trình hình thành, phát triển, cơ cấu tổ chức, những vấn đề đặt ra của Ban điều phối Phật giáo Việt Nam tại Lào.

Từ khóa: Ban điều phối; Phật giáo Việt Nam tại Lào; sự hình thành; phát triển; vấn đề đặt ra.

1. Sự hình thành Phật giáo Việt Nam tại Lào

Là quốc gia trong khu vực Đông Nam Á lục địa, không tiếp giáp với biển, Lào có chung đường biên giới tự nhiên với Việt Nam ở phía Đông, khoảng trên 2.000 km, trải dài suốt 10 tỉnh của Việt Nam là Điện Biên, Sơn La, Thanh Hóa, Nghệ An, Hà Tĩnh, Quảng Bình, Quảng Trị, Thừa Thiên-Huế, Quảng Nam và Kon Tum, tiếp giáp với 10 tỉnh của Lào là Phongsaly, Luang Phabang, Huaphan, Xiengkhoang, Bolykhamxay, Khammuan, Savannakhet, Salavan, Sekong và Attapu. Mối quan hệ hữu nghị giữa Việt Nam và Lào là mối quan hệ hữu nghị truyền thống, đoàn kết, đặc biệt và hợp tác toàn

* Thượng tọa, Trưởng Ban Điều phối Phật giáo Việt Nam tại Lào.

Ngày nhận bài: 13/9/2019; Ngày biên tập 17/9/2019; Duyệt đăng: 24/9/2019.

diện từ lâu đời trong lịch sử cho đến ngày nay. Hiện nay, mối quan hệ này được nâng lên tầm chiến lược toàn diện. Trong bối cảnh đó, Phật giáo Việt Nam và Phật giáo Lào cũng đã góp phần quan trọng trong việc giữ gìn và vun đắp mối quan hệ khăng khít đó.

Phật giáo Việt Nam du nhập vào Lào muộn hơn nhiều so với lịch sử di cư và định cư của cộng đồng người Việt ở Lào. Mãi đến những năm đầu của thập niên thứ 2 của thế kỷ XX mới xuất hiện ngôi chùa Việt Nam đầu tiên ở Lào. Cộng đồng người Việt sinh sống tại Lào đã cùng nhau xây dựng nên những ngôi chùa Việt nhằm đáp ứng nhu cầu tâm linh, cầu an, cầu siêu và sinh hoạt tín ngưỡng hòa hợp với cộng đồng Phật giáo Nam tông ở Lào. Vào giai đoạn những năm 1956-1977, có các vị cao tăng Phật giáo Việt Nam, như : Hòa thượng Thích Nhật Liên, Hòa thượng Thích Trung Quán, Hòa thượng Thích Minh Lý, Hòa thượng Thích Quảng Thiệp, Hòa thượng Thích Thanh Tuất, Ni sư Thích Diệu Thiện dẫn thân sang Lào hoằng dương Phật giáo Bắc tông. Các ngài đã lập nên *Tổ chức Phật giáo Việt Nam ở Lào*, đồng thời suy cử Hòa thượng Thích Nhật Liên làm Tăng thống. Hòa thượng Thích Trung Quán phụ trách hoằng pháp khu vực miền Bắc Lào và Hòa thượng Thích Minh Lý phụ trách hoằng pháp khu vực miền Nam Lào. Mặc dù, quý ngài không sinh ra ở Lào, nhưng đã có thời gian gắn bó, dày công phát triển Phật giáo Việt Nam ở Lào, hoằng dương chính pháp, xây dựng các cơ sở thờ tự, quy y và hướng dẫn đồng bào Phật tử tu tập, vun đắp mối đoàn kết hữu nghị giữa cộng đồng Phật tử Việt Nam và cộng đồng Phật tử các bộ tộc Lào.

Hiện nay, người Việt là cộng đồng ngoại kiều có lịch sử hình thành lâu đời nhất và đông nhất ở Lào. Theo số liệu báo cáo của Tổng hội người Việt Nam tại Lào, hiện có khoảng 100.000 người Việt Nam đang định cư sinh sống, làm việc và học tập trên khắp các tỉnh thành ở Lào. Khảo sát thực tế cho thấy, đại đa số người Việt tại Lào là tín đồ Phật giáo, là những người có niềm tin và yêu mến đạo Phật. Nhằm đáp ứng nguyện vọng tâm linh, truyền thống văn hóa Phật giáo của cộng đồng người Việt ở Lào, Phật giáo Việt Nam tại Lào trong nhiều năm qua đã phối hợp chặt chẽ với Giáo hội Liên minh Phật giáo Lào trong việc đáp ứng nguyện vọng và nhu cầu tâm linh của cộng đồng người Việt tại Lào nói chung và cộng đồng Phật tử Việt Nam tại Lào nói riêng.

Theo số liệu khảo sát tháng 9/2019, trên khắp đất nước Lào có 13 ngôi chùa Phật giáo Việt Nam và một ngôi tịnh xá. Tổng cộng có 10 vị Tăng và 8 vị Ni đang trụ trì, tu tập và hành đạo tại các ngôi chùa Việt Nam kể trên. Trong đó, có 3 ngôi chùa không có sư trụ trì đó là chùa Đại Nguyên ở Viêng Chăn, chùa Bồ Đề ở Khammuan và chùa ở nghĩa trang người Việt ở Luang Phrabang. Và đặc biệt, có một ngôi chùa ở Luang Phrabang có cả người Lào vào tu theo phong tục tập quán của Phật giáo Nam tông Lào.

2. Sự hình thành và cơ cấu tổ chức của Ban Điều phối Giáo hội Phật giáo Việt Nam tại Lào

2.1. Sự hình thành

Có thể nói, sự hiện diện của Phật giáo Việt Nam tại Lào đã góp phần quan trọng vào việc xây dựng và phát triển ngôi nhà Phật giáo Lào nói riêng và đất nước Lào nói chung. Tích cực hoạt động, góp phần tăng cường mối quan hệ hữu nghị, toàn diện giữa hai dân tộc, hai nhà nước Việt Nam và Lào, trong những năm gần đây, chư tăng ni, cộng đồng Phật tử người Việt ở Lào đã có nhiều hoạt động Phật sự làm cầu nối cho Giáo hội Phật giáo Việt Nam và Giáo hội Liên minh Phật giáo Lào; tăng cường hiểu biết, trao đổi kinh nghiệm, đào tạo nguồn nhân lực. Minh chứng cho vai trò đó, nhiều tăng ni người Việt ở Lào, thường xuyên tháp tùng các đoàn chư tôn đức lãnh đạo Trung ương Giáo hội Liên minh Phật giáo Lào và Trung ương Giáo hội Phật giáo Việt Nam tham dự các sự kiện quan trọng. Nhiều vị tăng trẻ của Lào sang Việt Nam theo học tại Học viện Phật giáo Việt Nam ở Thành phố Hồ Chí Minh. Ngoài ra, mỗi chùa Việt ở Lào đều là địa điểm đi lại, tụ hội, giao lưu văn hóa giữa chư tăng ni, Phật tử trong nước với chư tăng và người dân Lào mỗi khi có sự kiện tại chùa. Qua đó cho thấy, Phật giáo Việt Nam ở Lào luôn năng động trong vai trò cầu nối, xây dựng mối quan hệ tốt đẹp giữa hai Giáo hội Phật giáo của hai nước, góp phần tăng cường tình đoàn kết keo sơn của dân tộc Việt Nam và Lào.

Tăng ni, cộng đồng Phật tử Việt Nam ở Lào, không chỉ hướng về Tổ quốc, mà còn tích cực tham gia các hoạt động Phật sự của Giáo hội Liên minh Phật giáo Lào để qua đó góp phần xây dựng đất nước Lào,

cũng như tạo hình ảnh đẹp trong cách nhìn của người dân Lào về con người Việt Nam và hình ảnh Phật giáo Việt Nam ở đây. Có thể nói, giai đoạn nào, Phật giáo Việt Nam ở Lào cũng đều có những vị tu sĩ dẫn thân đem hết tâm lực vì sự nghiệp phát triển Phật pháp, đáp ứng đời sống tâm linh cho bà con người Việt ở xa xứ, và vun đắp tinh thần đoàn kết hai dân tộc Việt Nam - Lào.

Để cho hoạt động tại các ngôi chùa Việt tại Lào đi theo đúng phương châm của Giáo hội Phật giáo Việt Nam và Giáo hội Liên minh Phật giáo Lào, cũng như có những đóng góp hơn nữa vào sự nghiệp xây dựng, phát triển đất nước Lào trong thời kỳ hội nhập quốc tế, đồng thời, chăm lo đời sống văn hóa tâm linh cho cộng đồng người Việt tại Lào, tăng cường khối đại đoàn kết dân tộc, hướng lòng yêu quê hương, yêu tổ quốc, góp phần phát triển tình hữu nghị đoàn kết đặc biệt giữa nhân dân Việt Nam và nhân dân Lào anh em, việc có một tổ chức chung đại diện cho Giáo hội Phật giáo Việt Nam tại Lào trong công việc chuyên trách điều phối công tác Phật sự giữa Giáo hội Phật giáo Việt Nam và Giáo hội Liên minh Phật giáo Lào là hết sức cần thiết. Vào ngày 11 tháng 11 năm 2018, được sự chấp thuận của Trung ương Giáo hội Liên minh Phật giáo Lào, Trung ương Mặt trận Lào Xây dựng Đất nước, Bộ Nội vụ Lào và được sự đồng thuận của Trung ương Giáo hội Phật giáo Việt Nam, Đại sứ quán Việt Nam tại Lào, Ban Tôn giáo Chính phủ Việt Nam, Ban Điều phối Giáo hội Phật giáo Việt Nam tại Lào đã được thành lập. Theo đó, Ban Điều phối có chức năng, nhiệm vụ hỗ trợ Giáo hội Liên minh Phật giáo Lào và Giáo hội Phật giáo Việt Nam trong việc liên hệ phối hợp các Phật sự giữa hai bên; quản lý, điều hành các chùa Việt ở Lào, hướng dẫn tăng ni, cộng đồng Phật tử người Việt Nam đang làm ăn sinh sống tại nước Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào hoạt động, thực hiện đúng phong tục tập quán tốt đẹp, văn hóa Phật giáo, hiến chương Giáo hội và quy định pháp luật của Nhà nước Lào. Có thể nói, đây là một vinh dự lớn lao, mở ra một trang sử mới cho Phật giáo Việt Nam tại Lào, của cộng đồng tăng ni, Phật tử người Việt ở Lào. Và đây cũng được xem là “đứa con tinh thần” đầu tiên của Giáo hội Phật giáo Việt Nam ở hải ngoại. Thực tế cho thấy, ở năm châu lục trên thế giới đều có tổ chức cộng đồng Phật tử Việt Nam, nhưng đó chỉ là Hội Phật tử Việt Nam

mang tính chất một tổ chức đoàn thể xã hội, chưa có tầm vóc pháp lý như Ban Điều phối Giáo hội Phật giáo Việt Nam tại Lào.

2.2. Cơ cấu tổ chức

Theo Quyết định số 483 của Ban Thường trực Hội đồng Trị sự Trung ương Giáo hội Liên minh Phật giáo Lào ngày 21/05/2018 về việc bổ nhiệm Ban Điều phối Giáo hội Phật giáo Việt Nam tại Lào, thành phần gồm có: Thượng tọa Thích Minh Quang - trụ trì chùa Phật Tích làm Trưởng ban, Đại đức Thích Phương Ngân - trụ trì chùa Trang Nghiêm làm Phó Ban thường trực và Thượng tọa Thích Minh Nguyệt làm Phó ban. Với quyết định này, Ban Điều phối Giáo hội Phật giáo Việt Nam tại Lào nói riêng, Phật giáo Việt Nam tại Lào nói chung, chính thức được công nhận là một thành viên trong ngôi nhà Phật giáo Lào, trong tổ chức Giáo hội Liên minh Phật giáo Lào; có đầy đủ pháp nhân trong các hoạt động Phật sự, tâm linh, tín ngưỡng trên khắp đất nước Lào, được hiến chương Giáo hội Liên minh Phật giáo Lào và pháp luật nước Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào bảo hộ.

Trên cơ sở quyết định thành lập Ban Điều phối Giáo hội Phật giáo Việt Nam tại Lào của Trung ương Giáo hội Liên minh Phật giáo Lào, Ban Thường trực Hội đồng Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam ra quyết định số 229 ngày 08/11/2018 để công nhận tổ chức Phật giáo Việt Nam tại Lào cũng là thành viên chính thức của Giáo hội Phật giáo Việt Nam. Theo đó, cơ cấu tổ chức gồm có 2 Ban: Ban chứng minh gồm có: Thượng tọa Thích Đức Thiện, Thượng tọa Thích Thanh Phong, Thượng tọa Thích Thọ Lạc và Hòa thượng Thích Tánh Nhiếp và Ban Điều phối gồm có: Thượng tọa Thích Minh Quang – Trưởng ban, Đại đức Thích Phương Ngân – Phó ban Thường trực, Thượng tọa Thích Minh Nguyệt – Phó ban, Đại đức Thích Minh Thật – Chánh thư ký, Đại đức Thích Minh Quang – Chánh văn phòng, Hòa thượng Thích Thái Phùng – Trưởng ban Pháp chế, Đại đức Thích Thiện Đức – Trưởng ban Từ thiện, Đại đức Thích Thanh Tịnh – Trưởng ban Kiểm soát, Đại đức Thích Hiền Chơn – Trưởng ban Phật giáo Quốc tế, Ni sư Thích Đàm Quy – Trưởng Phân ban Ni giới và có 7 ủy viên không chuyên trách. Trong đó, Ban Chứng minh là những vị hòa thượng, thượng tọa trong Ban Thường trực Hội đồng Trị sự Giáo hội

Phật giáo Việt Nam được cung thỉnh với vai trò tham mưu, định hướng cho Ban Điều phối trong các hoạt động chuyên môn. Đây là một tổ chức mới thành lập, còn non trẻ, thiếu kinh nghiệm quản lý và điều hành, cho nên rất cần sự hỗ trợ của lãnh đạo Trung ương Giáo hội Phật giáo Việt Nam.

Có thể nói, với cơ cấu tổ chức như vậy, chức năng, nhiệm vụ quản lý của Ban Điều phối giống như Ban Trị sự Phật giáo cấp tỉnh ở Việt Nam. Ngoài ra, Ban Điều phối còn thêm chức năng quan trọng là hỗ trợ Giáo hội Liên minh Phật giáo Lào và Giáo hội Phật giáo Việt Nam trong công tác đối ngoại, làm cầu nối trong các chương trình Phật sự của hai Giáo hội.

3. Những vấn đề đặt ra và một số khuyến nghị

3.1. Những vấn đề đặt ra

Về nhân sự trong Ban Điều phối

Cơ cấu tổ chức của Ban Điều phối cho thấy nhân sự còn quá mỏng và thiếu chuyên môn. Có thể nói, việc cơ cấu nhân sự như vậy thực sự mới là bước đầu nhằm đảm bảo thủ tục để ra quyết định thành lập. Với tình hình Phật sự đối ngoại của hai Giáo hội hiện tại chưa nhiều, chưa xảy ra nhiều vấn đề về sinh hoạt Tăng Ni, cộng đồng Phật tử tại các chùa Việt ở các địa phương, nên Ban Điều phối có thể điều hành được. Trong thời gian sắp đến, nếu không kiện toàn nhân sự, như: bổ sung thêm chư tôn đức có năng lực trong Ban Thường trực, các ban chuyên trách, chắc chắn Ban Điều phối sẽ gặp khó khăn nhất định. Để giải quyết vấn đề nhân sự là một việc không đơn giản, vì không giống như trong nước, trong điều kiện đặc thù ở hải ngoại, luôn thiếu tăng ni tại các chùa. Đối với Ban Điều phối Giáo hội Phật giáo Việt Nam tại Lào, khó khăn đó là nhân sự nòng cốt ở các địa phương cách xa nhau, khi có Phật sự phải triệu tập khó khăn. Từ ngày có quyết định thành lập Ban Điều phối cho đến nay, vừa tròn một năm, thế mà đã có hai thành viên trong Ban Thường trực quyết định về Việt Nam cư trú, xin bãi nhiệm chức vụ đã được Ban Điều phối giao phó. Hai vị này chỉ quay lại Lào với tư cách du lịch, hỗ trợ sinh hoạt Phật sự tại các chùa Việt. Các chư tôn đức còn lại trong Ban Điều phối đều có tuổi, hạn chế hoạt động xã hội, thiếu chuyên môn hành chính. Đa phần chư tôn

đức trong Ban Thường trực đều hạn chế về tiếng Lào, đặc biệt là ngôn ngữ chuyên môn khi đối thoại với chư tôn đức Phật giáo Lào. Với tình hình như vậy, nếu không có sự hỗ trợ của Trung ương Giáo hội Phật giáo Việt Nam để kiện toàn nhân sự, chắc chắn Ban Điều phối sẽ gặp khó khăn hết sức.

Về tài chính

Đây là vấn đề không thể không đề cập khi nói về những vấn đề đặt ra đối với hoạt động của một tổ chức mới thành lập như Ban Điều phối. Tài chính cho những chương trình hoạt động Phật sự trong thời gian qua của Ban Điều phối đều do cá nhân của Thượng tọa Trưởng ban phát tâm cúng dường, hoàn toàn không có một nguồn quỹ chung nào của Ban Điều phối. Hiện nay trong cơ cấu của Ban Điều phối chưa có vị nào đảm nhiệm vị trí Trưởng ban Kinh tế - Tài chính. Chắc chắn rằng, để cho các chương trình Phật sự chung của Ban Điều phối hoạt động có hiệu quả trong thời gian tới, cần thiết phải có nguồn quỹ tài chính chung, phải có chư tôn đức đảm nhiệm trọng trách này để xây dựng nguồn quỹ với nhiều hình thức như vận động sự phát tâm của Phật tử, doanh nghiệp, các tổ chức,... hoặc nếu có thể tự làm kinh tế.

Về con dấu

Để đảm bảo tính pháp nhân của một tổ chức chính thức cho các chương trình Phật sự về mặt hành chính, đòi hỏi phải có con dấu. Ban Điều phối đã có kiến nghị đến Trung ương Giáo hội Liên minh Phật giáo Lào về việc cấp con dấu, nhưng hiện tại vẫn còn đang chờ cấp. Do đó, trong thời gian kể từ ngày có quyết định thành lập cho đến nay, tất cả các công văn, giấy tờ của Ban Điều phối đều sử dụng tạm thời con dấu của chùa Phật Tích. Ngoài ra, con dấu của các chùa Việt ở Lào cũng là vấn đề đặt ra vì hiện tại có chùa có, có chùa chưa có. Trong thời gian tới, Ban Điều phối sẽ phối hợp với các cơ quan chức năng của Nhà nước Lào từng bước giải quyết vấn đề này.

Nhân sự tại các chùa

Tình hình phổ biến của các chùa Việt ở Lào là hiện tượng “nhất tự nhất tăng”. Hơn thế nữa, nhiều tu sĩ người Việt đang đảm nhiệm trụ trì tại các chùa, đặc biệt ở miền Nam Lào, chưa có giấy tờ cư trú lâu dài. Điều này ảnh hưởng đến tâm lý “không an cư thì không thể lạc

nghiep”. Các vị này thường xuyên về Việt Nam cư trú hoặc có thể về Việt Nam cư trú luôn bất kỳ lúc nào. Tất nhiên, vấn đề này có ảnh hưởng nhất định đến cơ cấu nhân sự lâu dài của Ban Điều phối, bởi lẽ, nhân sự chính của Ban Điều phối là từ các vị trụ trì của các chùa Việt.

Bổ nhiệm trụ trì

Trong quyết định bổ nhiệm Ban Điều phối Giáo hội Phật giáo Việt Nam tại Lào của Trung ương Giáo hội Liên minh Phật giáo Lào có giao quyền cho Ban Điều phối điều hành, quản lý và bổ nhiệm trụ trì đối với các chùa Việt đang tồn tại ở Lào. Hiện tại, Hội người Việt Nam tại các địa phương và Ban Hộ tự tại các chùa đang là tổ chức quản lý các chùa. Xưa nay, hai tổ chức này có quyền công cử trụ trì và điều hành sinh hoạt của các chùa. Dù vậy, hai tổ chức này lại không phải là cơ quan có đủ chức năng để bổ nhiệm một vị tu sĩ làm trụ trì chùa. Đối với Giáo hội Phật giáo Lào tại các địa phương Lào có chùa Việt cũng lúng túng trong việc công nhận trụ trì đối với các chùa Việt. Như vậy, vị trụ trì hiện tại ở các chùa Việt trên danh nghĩa là trụ trì, còn về mặt pháp lý thì vẫn chưa được công nhận trụ trì. Trong thời gian tới, Ban Điều phối sẽ cố gắng trao đổi với Hội người Việt Nam tại các địa phương và Ban Hộ tự tại các chùa giải quyết vấn đề này để cho các vị trụ trì có đủ tư cách pháp nhân, đại diện chùa đối với các vấn đề xã hội.

3.2. Một số khuyến nghị

Nhằm đáp ứng tâm tư nguyện vọng của cộng đồng người Việt Nam ở Lào về đời sống văn hóa tinh thần trước sự giao lưu văn hóa và hội nhập xã hội đang diễn ra ngày càng nhanh chóng, cùng với chủ trương chính sách Đại đoàn kết toàn dân tộc của Đảng và Nhà nước Việt Nam đối với cộng đồng người Việt Nam ở nước ngoài, chúng tôi đưa ra một số khuyến nghị để tạo điều kiện thuận lợi cho Phật giáo Việt Nam ở Lào nói chung và Ban Điều phối nói riêng có thể tiếp tục đồng hành cùng cộng đồng người Việt Nam ở Lào trong thời gian sắp tới:

Thứ nhất, Phật tử người Việt Nam ở Lào đang có xu hướng chịu ảnh hưởng Phật giáo của người Lào rất nhiều. Vì vậy, vấn đề gìn giữ những nét đặc trưng riêng của Phật giáo Việt Nam ở đây còn rất hạn chế. Tương lai, những nét đặc trưng này ngày càng bị mai một hơn, vì

thế hệ người lớn sinh ra ở Việt Nam sang định cư ở Lào ngày một không còn, lớp trẻ thì không thuần tiếng Việt, dẫn đến việc gìn giữ bản sắc dân tộc rất khó. Cho nên, Trung ương Giáo hội Phật giáo Việt Nam cần quan tâm hơn nữa đến sự phát triển bền vững của Phật giáo Việt Nam ở Lào. Thường xuyên cử chư tôn đức trong nước sang Lào hỗ trợ Ban Điều phối thực hiện các chương trình hoằng pháp, tổ chức các khóa tu học vào những thời điểm quan trọng trong năm, như ba tháng An cư Kiết hạ theo truyền thống Phật giáo Bắc tông Việt Nam, để có thể qua đó, phổ cập giáo lý Phật giáo sâu rộng đến với Phật tử người Việt, đặc biệt là thế hệ trẻ, nhằm góp phần chăm lo đời sống tinh thần của cộng đồng, khơi dậy tình yêu quê hương đất nước. Ngoài ra, Giáo hội Phật giáo Việt Nam cần quan tâm hỗ trợ tài chính để trùng tu, tôn tạo lại một số chùa tiêu biểu ở từng địa phương, mang đặc trưng văn hóa chùa tháp Phật giáo Việt Nam, để làm nơi sinh hoạt văn hóa tinh thần, văn hóa tâm linh nói riêng cho bà con người Việt Nam ở từng khu vực.

Thứ hai, Đại sứ quán và Lãnh sự quán Việt Nam tại thủ đô Viêng Chăn và tại các tỉnh thành của Lào cần hỗ trợ hơn nữa đối với một số vấn đề liên quan về hành chính pháp lý giữa hai quốc gia, đặc biệt là vấn đề cư trú dài hạn cho tăng ni các chùa Việt ở Lào. Các cơ quan chức năng của Việt Nam tại Lào cần xem việc phát triển chùa chiền, Phật giáo Việt Nam ở Lào như là một kênh hữu hiệu để xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân tộc trong và ngoài nước, gắn kết mọi người trong cộng đồng tại nước sở tại hướng về nguồn cội. Đồng thời, Hội người Việt Nam tại mỗi địa phương ở Lào cần hỗ trợ về mặt cộng đồng đối với hoạt động Phật sự tại các chùa ở địa phương mình. Trong điều kiện Ban Điều phối Phật giáo Việt Nam tại Lào mới thành lập, chưa có nhiều kinh nghiệm trong quản lý, điều hành hoạt động Phật sự tại các chùa, nhất là văn phòng Ban Điều phối ở cách xa các chùa, Hội người Việt Nam tại các địa phương cần quan tâm, hỗ trợ, tham mưu cho Ban Điều phối ở Viêng Chăn đối với hoạt động của cá nhân hoặc tập thể tại các chùa ở mỗi địa phương. Ngay cả việc cần thiết đề xuất Ban Điều phối bổ nhiệm tăng ni từ địa phương khác ở Lào về làm trụ trì hoặc cung thỉnh tăng ni ở Việt

Nam sang hoàng pháp đúng với Hiến chương Giáo hội Phật giáo Việt Nam và pháp luật nước sở tại.

Thứ ba, để Phật giáo Việt Nam ở Lào nói chung và Ban Điều phối nói riêng phát triển hơn nữa, có thể đồng hành cùng cộng đồng dân tộc Việt Nam trong tương lai, yếu tố quan trọng không thể không nói đến là chư tăng ni trụ trì ở các chùa, vì trụ trì là người gần gũi, hiểu rõ tâm tư nguyện vọng của bà con ở mỗi địa phương nhất. Đối với việc giữ gìn phong tục tập quán của người Việt nơi xứ người, các vị trụ trì vẫn là người giữ vai trò quan trọng. Các vị trụ trì chùa ở từng địa phương cần thường xuyên tổ chức những lễ hội truyền thống của người Việt Nam. Ban tổ chức lễ, chủ động mời những người Việt mới sang và những người Việt sinh tại Lào cùng đến tham dự, qua đó mới có dịp học hỏi, trao đổi những giá trị văn hóa truyền thống dân tộc và những nét văn hóa mới. Một khi thấy được những sinh hoạt văn hóa nào phù hợp với thuần phong mỹ tục, hài hòa giữa hai nền văn hóa thì tự nhiên sẽ học hỏi và phát triển. Để thực hiện được vấn đề này, không ai khác ngoài các vị trụ trì. Mỗi chùa cần có sự liên kết, hỗ trợ nhau, chùa này phát triển rồi thì giúp chùa khác phát triển theo, hỗ trợ các hoạt động cộng đồng, giảng dạy giáo lý, truyền bá tập tục dân tộc. Nếu như không có sự hỗ trợ qua lại lẫn nhau, từng chùa tự hoạt động riêng lẻ, thì chẳng những không phát triển được, mà cũng không giúp gì cho sự đoàn kết trong cộng đồng. Cho nên, Trung ương Giáo hội Phật giáo Việt Nam và Ban Điều phối Giáo hội Phật giáo Việt Nam tại Lào cần có sự chọn lọc trong việc bổ nhiệm vị trụ trì, phải là người có đức độ, có học vấn và có tâm huyết phục vụ đời sống văn hóa tâm linh cho người Việt Nam ở Lào.

Thứ tư, về nghi lễ, đòi hỏi các tu sĩ từng chùa cần có sự linh hoạt trong việc vận dụng, bảo tồn văn hóa truyền thống dân tộc Việt Nam, đồng thời biết dung hợp với văn hóa bản xứ. Những tập tục nào quá rườm rà, không cần thiết trong thời đại hiện nay thì nên có sự điều chỉnh để có thể phù hợp với đời sống của những người Việt sinh ra tại Lào, đã quen sinh hoạt với người Lào, với Phật giáo Nam tông vốn rất đơn giản về lễ nghi. Do đó, nếu chư tăng ni hoặc người bình thường vận dụng mà lấy nguyên bản từ Phật giáo Việt Nam sang thì người Việt ở đây khó có thể chấp nhận. Như ở Việt Nam có lẽ dâng lục

cúng, dâng hoa, dâng đèn,... rồi lượn quay, múa may, sau đó dâng lên cúng Phật, nếu đưa sang thực hành tại các chùa Việt ở Lào, chắc chắn sẽ bị đào thải. Vì trong tâm thức người Phật tử Lào, hình ảnh nhà sư Lào phải nghiêm trang trong tứ oai nghi: đi, đứng, nằm, ngồi, không thể có việc múa may quay cuồng khi cúng bái. Tập tục đốt giấy tiền vàng mã trong chùa cũng không phù hợp với xã hội Lào. Thực tế, có nhiều tập tục phù hợp ở Việt Nam, nhưng lại không phù hợp ở xã hội Lào, vốn chịu ảnh hưởng sâu đậm của văn hóa Phật giáo Nam tông. Do đó, Phật giáo Việt Nam ở Lào cần có sự nghiên cứu sâu về sinh hoạt Phật giáo, để vừa gìn giữ được bản sắc văn hóa dân tộc, lại vừa phù hợp với văn hóa của người dân Lào.

Thứ năm, về ngôn ngữ kinh điển, giáo lý, cần thiết chuyển dịch một số kinh sách ra tiếng Lào để phổ biến cho người Việt, đặc biệt là con em Việt kiều thế hệ thứ 3, thứ 4. Hiện tại, muốn gìn giữ và phát huy tư tưởng Phật giáo Việt Nam, Phật giáo Bắc tông thì không cách nào tốt hơn là tùy thuận vào hoàn cảnh ở mỗi địa phương. Người Việt ở Lào có trình độ học vấn chưa cao, vốn hiểu biết tiếng Việt còn ít, đặc biệt là trong thế hệ thanh thiếu niên ngày càng không biết tiếng Việt. Nếu cố chấp rằng, mọi kinh điển, giáo lý đều phải bằng tiếng Việt, tiếng Hán thì sẽ thất bại trong sự nghiệp hoằng pháp. Điều chắc chắn là, để thế hệ sau hiểu được giáo lý, kinh điển thì buộc phải dịch ra tiếng Lào. Không dịch ra tiếng Lào thì sẽ không thu hút được thế hệ trẻ người Việt đến chùa. Nhiều tư tưởng Phật giáo Bắc tông rất hay, phù hợp với thời đại, đáp ứng được những vấn đề xã hội hiện đại, có thể vận dụng cho thế hệ trẻ hiện nay. Như Kinh Địa Tạng đã được dịch ra tiếng Thái và có nhiều Phật tử người Lào rất quan tâm. Nếu những giáo lý căn bản của đức Phật như Tứ Diệu Đế, Bát Chính Đạo được dịch ra tiếng Lào và phổ biến đến bà con Việt kiều thì sẽ đạt kết quả rất tốt. Nếu vấn đề này chưa được thực hiện ngay, sẽ gặp thất bại trong việc truyền bá tư tưởng Phật giáo Bắc tông đến các với thế hệ trẻ sau này.

Cuối cùng, Trung ương Giáo hội Phật giáo Việt Nam cần hỗ trợ Ban Điều phối Giáo hội Phật giáo Việt Nam tại Lào xây dựng những chương trình nghiên cứu cụ thể nhằm hiểu rõ được tâm tư, nguyện vọng của bà con người Việt Nam ở Lào nói chung và cộng đồng Phật

từ nói riêng, để từ đó có thể tạo mọi điều kiện hỗ trợ cho cộng đồng người Việt Nam tiếp tục gìn giữ, phát huy những giá trị văn hóa Phật giáo Việt Nam và bản sắc văn hóa truyền thống dân tộc, góp phần tạo động lực cho sự đoàn kết dân tộc và gắn kết cộng đồng người Việt Nam ở Lào với người Việt ở trong nước.

Thay lời kết

Ngày nay, mối quan hệ truyền thống hữu nghị đặc biệt Việt Nam và Lào vẫn là tài sản vô giá của nhân dân hai nước, là hình mẫu trong các mối quan hệ bang giao quốc tế trên thế giới. Việc gìn giữ tài sản vô giá đó là trách nhiệm của mỗi người dân Việt Nam và nhân dân Lào. Phật giáo Việt Nam và Phật giáo Lào luôn coi trọng và xác định trách nhiệm của mình trong việc vun đắp tình hữu nghị Việt Nam - Lào mãi mãi xanh tươi, đời đời bền vững.

Kế thừa những thành tựu đạt được trong sự hợp tác, giao lưu giữa Giáo hội Phật giáo Việt Nam và Giáo hội Liên minh Phật giáo Lào trong việc xiển dương giáo lý Đức Phật làm tốt đạo đẹp đời, góp phần xây dựng và phát triển đất nước Việt Nam và đất nước Lào trong thời kỳ hội nhập quốc tế. Hy vọng rằng, trong thời gian tới Trung ương Liên minh Phật giáo Lào, Trung ương Giáo hội Phật giáo Việt Nam, Trung ương Mặt trận Lào xây dựng đất nước, Bộ Nội vụ Lào, Đại sứ quán Việt Nam tại Lào, Ban Tôn giáo Chính phủ Việt Nam, các cơ quan ban ngành của Việt Nam và Lào, các nhà khoa học, v.v... tiếp tục quan tâm, hỗ trợ phát triển cộng đồng Phật giáo Việt Nam tại Lào nói chung, củng cố, hoàn thiện Ban điều phối Giáo hội Phật giáo Việt Nam tại Lào nói riêng. /.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Báo cáo tổng kết 5 năm hoạt động khóa I của Tổng Hội người Việt Nam tại Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào.
2. Trần Thị Mai (1998), *Lịch sử bang giao Việt Nam - Đông Nam Á*, Tủ sách Khoa Đông Nam Á học, Đại học Mở - Bán Công Tp. Hồ Chí Minh.
3. Nguyễn Thị Lệ Mỹ (2004), *Cộng đồng người Việt định cư ở Lào*, Đại học Mở - Bán công Tp. Hồ Chí Minh.
4. Lương Ninh (chủ biên, 1996), *Đất nước Lào - Lịch sử và văn hóa*, Nxb. Văn hóa dân tộc, Hà Nội.

5. Quyết định số 483/GHPG ngày 21/05/2018 về việc thành lập Ban Điều phối Giáo hội Phật giáo Việt Nam tại Lào của Trung ương Giáo hội Liên minh Phật giáo Lào
6. Quyết định số 229 ngày 08/11/2018 công nhận tổ chức Phật giáo Việt Nam tại Lào của Ban Thường trực Hội đồng Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam.
7. Nguyễn Văn Toàn (2019), *Văn hóa Phật giáo trong đời sống của người Việt ở Lào*, Nxb. Văn hóa - Văn nghệ, Tp. Hồ Chí Minh. Trần Quang Thuận (2015), *Phật giáo trong dòng lịch sử Lào*, Nxb. Hồng Đức, Hà Nội.

Abstract

FORMATION, DEVELOPMENT, ORGANIZATIONAL STRUCTURE OF THE CO-ORDINATION COMMITTEE OF THE VIETNAM'S BUDDHIST SANGHA IN LAOS AND PROBLEMS

Thích Minh Quang

Venerable,

*Head of the Co-ordination Committee
of the Vietnam's Buddhist Sangha in Laos*

In 2018, the Buddhist Sangha of Laos issued the Decision No.483/GHPG on the establishment of the Co-ordination Committee of Lao-Vietnamese Buddhism, appointed Venerable Thích Minh Quang, Abbot of the Phật Tích Buddhist Temple, to be the Head in order to meet the needs of development of the Vietnamese Buddhist community in Laos. Pursuant to the Decision No.483/GHPG, the Central Executive Council of the Vietnam's Buddhist Sangha also issued the Decision to establish the Co-ordination Committee of the Vietnam's Buddhist Sangha in Laos. This is a milestone in the process of formation and development of Vietnamese Buddhism in Laos. The paper focuses on presenting the formation, development, organizational structure and issues of the Co-ordination Committee of the Vietnam's Buddhist Sangha in Laos.

Keywords: Co-ordination Committee; Vietnamese Buddhism in Laos; formation; development; Problems.

